

Вх. №474-Но-05/08.05.2018

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Десислава Стоянова Стоянова

„Видов състав, екологични изисквания и разпространение в България на водни хетероптери (Heteroptera, Nepomorpha)”

за получаване на образователната и научна степен „доктор”

по „Екология и опазване на екосистемите” (02.22.01)

от проф. д-р Снежана Михайлова Грозева, ИБЕИ-БАН, Отдел „Животинско разнообразие и ресурси”, Секция „Биоразнообразие и екология на безгръбначните животни”, научен ръководител на докторанта и член на научното жури (заповед №38/21.03.2018).

Данни за докторанта

Десислава Стоянова е родена на 19 март 1988 г. Учи в Факултет по Екология и ландшафтна архитектура, ЛТУ, специалност “Екология и опазване на околната среда”, където през 2011 г. получава бакалавърска степен с дипломна работа на тема “Въздействие на атмосферните замърсители върху здравето на децата в област Перник”, а през 2013 г. и магистърска степен с дипломна работа на тема “Динамика и някои взаимовръзки на атмосферните замърсители в гр. Перник”. През есента на 2013 г. успешно се представи на приемните изпити за докторанти и от 1.02.2014 г. е редовен докторант на ИБЕИ (Заповед №14/15.01.2014). За обект на дисертационната ѝ разработка бяха избрани водните хетероптери на България – една интересна и недостатъчно проучена група, за която се оказва, че през годините по проекти е събран много материал, а няма подготвен специалист, който да познава и определя материала по тази група насекоми. НС на ИБЕИ утвърди тема на дисертацията: „Видов състав, екологични изисквания и разпространение в България на водни хетероптери (Heteroptera, Nepomorpha)“.

Десислава Стоянова започна работа в новата за нея област с голям ентузиазъм – бързо създаде контакти с колегите хидробиолози, които любезно ѝ предоставиха събраните по проекти материали; навлезе в тематиката чрез запознаване с литературата и таксономичното определяне на материала; участва в теренни изследвания по Долен Дунав и други наши реки, събра и фиксира материал за цитогенетични изследвания; усвои техники за изготвяне на цитогенетични препарати както от гонади, така и по модифицирана от самата нея методика за използване на средното черво на насекомите; създаде бази данни за находищата на водни хетероптери от инфраразред Nepomorpha, на данните за екологичните им предпочитания, на наличните в литературата цитогенетични данни. Вложи много усилия при изготвяне модел на разпространението на пригодни за *A. aestivalis* местообитания, като използва база данни за речни сегменти и водосбори. Основната причина за удължаване срока на докторантурата с 12 месеца бе огромното ѝ желание да прилага все нови методи, да експериментира, а работата по темата на дисертацията се оказва много и разнообразна – изискваща различни умения, много нови знания, упоритост и постоянство.

В срока на докторантурата Деси изпълни образователната си програма с общо 170 (при мин. 130) кредита, участва в различни научни форуми, на които абсорбира резултатите от работата си и популяризира ролята и значението на водните хетероптери в различни аспекти. Създаде творчески контакти с колеги от Италия, Испания, Белгия, Великобритания, Русия и др. страни, с които обсъжда възникнали по темата въпроси, осъществява съвместни изследвания и публикации.

Област на научни интереси

Научните интереси на Десислава Стоянова са разнообразни и са насочени както в областта на ентомологията (предимно водни Heteroptera) - таксономия, фаунистика, зоогеография,

цитогенетика и екология, така и в сферата на моделиране, статистически анализ на данни, изследване на гъби по насекоми, работа с ученици, природо-защитни проекти и други.

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията за получаване на ОНС „доктор” - съдържа 113 страници текст и приложения, вкл. 18 фигури, 4 диаграми и 4 таблици, разпределени в 9 раздела и 7 приложения. Цитираната литература включва 436 източника, от които 390 на латиница. Запознаването с такъв обем от литература по изследвания проблем и нейният критичен анализ дадоха възможност на докторанта да придобие необходимата теоретична основа и да израсне като експерт със задълбочени познания по изследваната група. Резултатите от изследванията са представени в 6 научни публикации (2 под печат) в рецензирани научни издания, като докторантът е първи автор на 5 от тях. Пет от статиите са с импакт фактор, данни за цитирания все още не са намерени.

В дисертацията ясно са разграничени литературните данни, целта и задачите, проучените от докторанта материали, получените оригинални резултати и обосновани изводи. Авторефератът пълно и точно отразява основните моменти от дисертацията.

Анализ на научната продукция

Тъй като научният ръководител е тясно обвързан с голяма част от научната продукция на докторанта и съгласно член 9, точка 16 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИБЕИ-БАН, за да се избегне елемента на самооценка, той не се произнася по качествата на дисертацията и научните публикации, но не мога да не изкажа с удоволствие удовлетворението си от старанието и желанието на Деси Стоянова да усвоява нови методи, знания и умения; да разширява периметъра на своите изследвания; да намира логично обяснение на установените факти и да търси решение на възникващите в хода на изследването проблеми, да усъвършенства своите умения в сферата на научното писане.

Значимост на приносите за науката и практиката

В резултат на проучването са формулирани приноси, разделени на три групи – фаунистични, екологични и цитогенетични. Значителна част от тях са с оригинален характер. Тези с потвърдителен характер са убедително подкрепени от докторанта. Всички направени приноси имат теоретични и практически измерения и несъмнено ще намерят приложение както в бъдещи хидробиологични изследвания и анализи, така и при последващо изследване структурата и еволюцията на кариотипа на водните и хетероптерите и групата като цяло.

Личния принос на докторанта за разработването на дисертацията

Прякото ми наблюдение над работата по докторантурата ми дава основанието да заявя, че разработката и дисертацията са изцяло лично дело на докторанта Десислава Стоянова, която лично събра част от материала, лично обработи и анализира материала, и в значителна степен сама интерпретира получените резултати. В многобройни и задълбочени дискусии със съответните специалисти Деси обсъждаше своите идеи и хипотези за интерпретация на получените резултати в търсене на най-правилното решение. Тя има смелостта още от първата година на докторантурата да представя, обсъжда и защитава получените от нея резултати пред различни по състав и мащаб аудитории - от ученици и колеги докторанти до международни форуми пред световни специалисти по изследваните проблеми.

Заклучение

Направените научни приноси в представения дисертационен труд разкриват докторанта като един изграден и перспективен изследовател, специалист по водните хетероптери с широка методична и теоретична подготовка, със задълбочени познания в ентомологията, екологията и цитогенетичните изследвания; с борбен дух и много идеи за следващи изследвания.

Убедено и с удоволствие ще гласувам „ЗА“ и препоръчвам на останалите членове на НЖ да присъдят образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Екология и опазване на екосистемите“ на Десислава Стоянова Стоянова.

08.05.2018 г.

София

Изготвил становището:

(проф. д-р Снежана Грозева)